

лідерстві), адже відчуваючи власну важливість у процесі навчання, може змінитися і мотивація до засвоєння матеріалу.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу : наказ МОЗ України від 15.04.2008 № 199 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0577-08> (дата звернення: 17.03.2019).

2. Практическая психология. Методики и тесты / под ред. Д. Я. Райгородского. Самара, 1998. 672 с.

3. Алексеева Е. А., Выбойщик И. В., Паршукова Л. П. Акцентуация характера : учеб. пособие. Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2002. 47 с.

Одержано 21.03.2019

Освещается исследования, с помощью характерологического опросника Леонгарда – Шмишека, диагностики типа акцентуации личности следователя в современных условиях. Определена тенденция с наиболее выраженной склонностью к акцентуации и наименее выраженной склонностью к акцентуации личности следователя. Установлены основные направления разработки учебных программ для следователей.

Ключевые слова: следователь, акцентуации, личность следователя, акцентуации личности, обучение.

УДК 159.9

Олександр Маркович БАНДУРКА,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік Національної академії правових наук України;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

ЕТИКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО У СПІЛКУВАННІ З НАСЕЛЕННЯМ

Розглянуто проблему спілкування у професійній діяльності поліцейського, проаналізовано специфічні особливості етики спілкування поліцейського з населенням.

Ключові слова: поліцейський, спілкування, етика, населення.

Людина, в якій би ролі вона не виступала, – чи то виконує посадові обов'язки, чи діє індивідуально, приватно, – не може обійтися без спілкування. Образно кажучи, все життя людини проходить у спілкуванні з іншими людьми. Мала дитина у спілкуванні з батьками

вчиться говорити й розуміти навколишній світ; учень від спілкування з учителем отримує знання, набуває професію; людина теж здобуває знання у спілкуванні з іншими людьми. Спілкування відбувається вдома, в колективі, в дорозі. Чіткого, єдиного визначення процесу спілкування у психології немає, його можна розуміти як взаємодію двох або більше людей, що полягає в обміні між ними інформацією пізнавального чи афектно-оціночного характеру. Спілкування може бути безпосереднім і за допомогою технічних засобів, у контакті і на відстані, словесним, спланованим і спонтанним, мовним і письмовим, передбачуваним, повторним, за допомогою жестів, знаків, символів і т. п. Залежно від ситуації (різноманітної, неповторної, екстремальної чи спокійної) обирається форма спілкування: партнерська, на рівних чи примусова, добровільна, владна, активна чи пасивна.

Для працівника поліції, який спілкується з різними людьми з метою зібрати інформацію про ту чи іншу подію, дуже важливим є вміння правильно побудувати бесіду, вміння ставити запитання і слухати відповіді.

Рекомендується дотримуватись певних правил, серед яких:

- ставлячи запитання, необхідно орієнтуватись на освітній рівень, вік, кругозір, звичний лексикон співрозмовника, дотримуватись чіткості і стислості;
- ставити конкретні запитання, на які співрозмовник вимушений буде давати такі ж конкретні відповіді, тобто бути конкретним;
- не допускати нейтральних відповідей типу «так», «ні», тобто не ставити запитань закритого характеру;
- логічно, послідовно, за змістом ставити запитання, щоб з'ясувати всі подробиці події;
- виявляти коректність і повагу до співрозмовника;
- демонструвати зацікавленість і увагу до його особи, виявляти активність і в той же час не боятись паузи, щоб зібратися з думками, оцінити почуте, зробити письмові нотатки, якщо бесіда фіксується;
- якщо можливо, готуватись до спілкування, продумати запитання, реакцію і проектувати процес спілкування.

В органах поліції є різнобічні зв'язки з оточенням, у якому вони діють. Це зв'язки правового, процесуального, організаційного, економічного, виховного, морального, психологічного і педагогічного характеру. В умовах розвитку суспільства ці зв'язки стають все більш різноманітними, складними і відповідальними, від їх розвитку залежить успішна діяльність органів поліції.

Одна з найважливіших функцій органів поліції – виховна, яка спадає за своїм змістом із загальною профілактикою правопорушень.

Для успішного виконання такої роботи потрібні відповідні знання й уміння. Працівники поліції повинні впливати на недисциплінованих громадян, перш за все методами переконання. Але для цього необхідно, щоб кожен працівник умів правильно підійти до людини, розібратися в будь-якій ситуації, визначити ступінь винності громадянина, вмів відрізнити аморальні й дисциплінарні проступки від правопорушень і злочинів. Крім того, специфіка служби в органах поліції нерідко потребує напруги всіх фізичних і моральних сил, особливо в ситуаціях, пов'язаних із виконанням службово-оперативних завдань.

Працівники поліції, з огляду на свої професійні обов'язки, зустрічаються з найбільш запущеними у виховному відношенні людьми, яким не змогли дати необхідного морального загартування ні сім'я, ні школа, ні трудовий колектив. Робота з такими людьми потребує особливої майстерності, вміння впливати на людину, вселяти в неї впевненість, що вона може стати корисною нашому суспільству.

Для того, щоби проводити протидію правопорушенням серед населення, одним із напрямків якої є індивідуальна робота з конкретними носіями антигромадської моралі й асоціальних установок, працівникам поліції не обійтися без знання основ професійної поліцейської етики.

Спілкування працівника поліції з громадянами припускає ряд особливостей, оскільки таке спілкування може відбуватися в різноманітних ситуаціях. Від наслідків спілкування з населенням, так само, як із окремими громадянами, залежить оперативна обстановка на території обслуговування, інформованість поліції, довіра до неї. Все це передбачає знання і розуміння людей, їхньої психології, спроможність співчувати чужій біді і горю. Існує багато прийомів і методів розмови та спілкування з населенням. Найголовніше полягає в підході, у виборі форми спілкування.

Висока професійна культура, гуманність, вихованість повинні характеризувати сучасного працівника поліції. Його моральний образ, моральна культура – важливі чинники у виконанні службових завдань. Працівник поліції, образно кажучи, має бути повернутий обличчям до людей, бачити в кожному насамперед порядність і чесність, а не потенційних злочинців.

Діяльність працівника поліції потребує використання його професійних, спеціальних знань (ноу-хау) і вміння контактувати з людьми. Чим вище він піднімається по службових сходах, тим більше повинен брати до уваги орієнтацію на людей і тим вищою має бути майстерність його спілкування.

Для того, щоб відповідати цим вимогам, необхідно розвивати здібності й особисті риси, серед яких найбільш важливими є: гуманізм, інтелект, інформованість, впевненість у собі, чесність, відповідальність і здоровий глузд. Сума цих якостей дозволяє в роботі спиратися не тільки на владні повноваження, відповідно до посади, але й на неформальний авторитет, здатний зіграти більш важливу роль у роботі з людьми.

Робота працівників поліції у процесі виконання ними своїх функціональних обов'язків тісно пов'язана з конфліктними ситуаціями, проте, як би це не було важко, необхідно намагатися їх уникати. Конфлікт у сфері людських відносин являє собою сутички протилежних інтересів, думок, поглядів, позицій, що призводять до серйозних розбіжностей і гострих суперечок, з чого випливають ускладнення і боротьба.

Мистецтво поведінки працівників поліції повинно полягати в тому, щоб не створювати ґрунт для розвитку тих або інших протиріч, попереджати виникнення конфліктних ситуацій, а за неможливості зробити це – брати під контроль протікання конфлікту з тим, щоб звести до мінімуму негативні наслідки або повернути його в позитивний (конструктивний) напрям. Тому працівникам, як, утім, і будь-якому учаснику конфлікту, необхідно, виходячи зі своїх інтересів (діючи при цьому активно або пасивно, спільно чи індивідуально), вибрати відповідний стиль поведінки в конкретній конфліктній ситуації.

Уміння поводитися з людьми належним чином є одним із найважливіших чинників, що визначає шанси досягти успіху в службовій діяльності поліції.

Одержано 22.03.2019

Рассмотрена проблема общения в профессиональной деятельности полицейского, проанализированы специфические особенности этики общения полицейского с населением.

Ключевые слова: *полицейский, общение, этика, население.*